

Till Naturvårdsverket

Synpunkter från Svenska Turistföreningen på; **Förslag till mätbara mål för friluftspolitiken, dnr NV-00636-11**

Svenska Turistföreningen (STF) ställer sig positiv till innehållet i propositionen Framtidens friluftsliv liksom ambitionen att ta fram mätbara mål för friluftspolitiken.

STF, med nästan 300 000 medlemmar, har sedan föreningen bildades 1885 verkat för att främja rekreation och turism och värna om svensk natur, kultur och miljö ur turistisk synpunkt. Utgångspunkten är att upplevelsen av natur och kultur skapar förutsättningar för god livskvalitet. Det är angeläget att goda natur- och kulturmiljöer prioriteras i samhällsplaneringen. STF anser att staten har en viktig uppgift att skapa goda förutsättningar för människor att bedriva friluftsliv, men även kommunerna har en viktig roll för människors närrekreation.

STF vill understryka vikten av att det fastställs mätbara mål för friluftspolitiken och av att en myndighet, Naturvårdsverket, får ett samlat ansvar för uppföljningen med rapporter till regeringen vartannat år.

En viktig utgångspunkt för friluftspolitiken bör vara riksdagens miljökvalitetsmål, så som dessa är fastställda. Dessvärre släpar förverkligandet emellertid efter.

Det är vidare ett alldeles korrekt konstaterande att staten bara kan skapa förutsättningar för friluftsliv, medan friluftsföreningarna spelar en nyckelroll för ett framgångsrikt genomförande av friluftspolitiken. Mot denna bakgrund är det anmärkningsvärt att statens stöd till friluftslivet är så begränsat, jämfört t.ex. med det stöd som lämnas till idrottsrörelsen. Som ett exempel kan nämnas att STF inte erhåller något statligt stöd för upprätthållandet av infrastrukturen i fjällen, trots denna infrastrukturens betydelse för folkhälsan, fjällsäkerheten och andra delar av det övergripande målet för friluftspolitiken och trots att verksamheten där aldrig kan bli kommersiellt bärkraftig utan till stor del måste finansieras med medlemsavgifter.

1. Tillgänglig natur

- STF anser att det är angeläget att människors möjligheter att vistas i natur, både nära bostaden och längre bort, är väl tillgodosedda och inte försämrade. Det är därför angeläget att relevanta mått över tillgänglighet utarbetas och tillämpas så att utvecklingen kan följas över tiden. När det gäller tillgång till fjäll hänvisar vi till vad som anförts ovan. Vi vill också understryka vikten av goda kommunikationer med de viktigaste rekreationsområdena i fjällen. Här behövs förbättringar avseende både tåg- och flygtrafik. Kommunikationerna och deras betydelse för friluftslivet bör studeras och kontinuerligt följas upp (jfr punkt 6 nedan).

2. Starkt personligt, ideellt engagemang och samverkan

- STF anser att myndigheterna ska sträva efter att i högre grad samverka med friluftsförbund för att öka engagemanget för friluftsliv. Särskilt viktigt är att insatser görs i samarbete med friluftsförbund för att intressera ungdomen för friluftsliv.

3. Allemansrätten grunden för friluftslivet

- STF instämmer i att allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det är viktigt att allemansrätten kan utövas inte bara enskilt utan även utnyttjas kommersiellt av t.ex. friluftsförbund, upplevelseguider och boendeföretag (jfr punkt 6 nedan). Gällande lagstiftning innehåller i huvudsak tillräckliga restriktioner mot missbruk av allemansrätten i form av straff, skadestånd, förbud, möjlighet att uppställa anmälningsplikt och i anslutning till dessa föreskrifter. Det förefaller emellertid som om markägare inte alltid känner till dessa restriktioner, vilket lett till vissa osakliga angrepp på allemansrätten som sådan.

4. Tillgång till natur för friluftsliv

- Denna punkt torde vara en av de viktigaste på lång sikt. För närvarande offras många grönområden tillgängliga för närrekreation i anslutning till olika tätorter. Områden eller miljöer av riksintresse för friluftslivet skyddas inte alltid i enlighet med lagstiftningen (3 kap. 6 § miljöbalken). Som exempel kan nämnas att Bispbergs klack i Dalarna, det enda berg i södra Sverige där klättrare kunde få ut tre replängder, gjorts till ett naturreservat för friluftslivet men med förbud för det huvudsakligen förekommande friluftslivet, klättring.

- Allemansrätten utövas ofta i form av bad, båtliv, skridskoåkning och fiske. Staten och kommunerna måste säkerställa att tillgången till betydelsefulla strandområden inte minskar genom bebyggelse. Det är angeläget att det görs kontinuerliga mätningar av i vilken omfattning stränder bebyggs med verkan att en existerande allemansrätt faller bort.

- Även tillgången till annan natur för friluftsliv än strandområden bör kontinuerligt följas upp i kvantitativa termer.

- På grund av bredden av detta bevakningsområde kan det sättas i fråga om Skogsstyrelsen är lämplig som samordnande myndighet. I vart fall måste Naturvårdsverket spela en mycket aktiv roll i detta sammanhang.

5. Attraktiv tätortsnära natur

- Närområden för rekreation behövs så att också människor som inte har naturvana tryggt kan ge sig ut i naturen. STF anser att naturreservat (se miljöbalken 7 kap. 4–8 §§) kan behöva inrättas för att tillgodose dessa behov, inklusive enkla anordningar i form av parkeringsplatser, markerade stigar, rastplatser och liknande. För närvarande har Sverige bara en nationalstadspark, Ekoparken norr om Stockholms innerstad. STF anser att fler bör inrättas.

- STF instämmer i förslagen till preciserade mål men måste tillägga att uppföljningen tyvärr också behöver omfatta minskning av attraktiv tätortsnära natur.

6. Naturturism för hållbar regional tillväxt

- STF anser att samhället tillsammans med turismens och friluftslivets olika aktörer har en viktig uppgift att ta ansvar för infrastruktur och information som bidrar till en mer hållbar turism och ökar tillgängligheten.

- STF anser att naturturismens betydelse för samhällsekonomin bättre ska synliggöras genom mätningar, liksom att dess förutsättningar och hinder belyses.

7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet

- STF vill att områden som är av värde för naturupplevelse och friluftsliv värnas effektivt i enlighet med antagna miljömål, bl.a. genom inrättande av naturreservat och nationalparker. Beträffande områden av riksintresse ska också behovet hos människor som inte bor på orten beaktas.

- STF anser att det är särskilt angeläget att skyddade områden som är särskilt besöksintressanta har skötselplaner som är anpassade för friluftsliv samt att friluftslivets omfattning i dessa områden regelbundet mäts och utvärderas så att upplevelserna hålls på en hög nivå samtidigt som naturen inte tar skada.

9. Friluftsliv för god folkhälsa

- STF anser att friluftslivet har stor betydelse för många människors välbefinnande och därmed hälsa. Därför är det angeläget att ett mätbart mål om god folkhälsa också följs upp genom att kvantitativt mäta fysisk aktivitet genom friluftsliv.

- Kommunerna har ett särskilt ansvar för folkhälsan och bör därför stimulera till friluftsliv. Mot denna bakgrund är det angeläget att kommuner ombesörjer att det t.ex. finns avgiftsfria preparerade skidspår i närheten av tätorter. Kommunernas avgiftsbeläggning av friluftsliv bör följas upp.

10. God kunskap om friluftslivet

- STF anser att friluftslivets betydelse och effekter bättre behöver belysas genom relevant forskning och statistik. Samhället satsar stora resurser på forskning och STF anser att forskning om friluftsliv, natur- och kulturturism bör få högre prioritet.

- STF anser att ett nationellt nätverk för friluftsforskning bör få en långsiktig finansiering till vilket statistik och kunskapsförmedling kopplas.

Yttrandet är beslutat av

Torgny Håstad
Ordförande
Svenska Turistföreningen

Peter Fredman
Styrelseledamot
Svenska Turistföreningen

Stockholm den 30 november 2011